

[Lis Starcke]

hed for sin mistanke om sådanne forhold, bør man gribe ind.

Det samme må gælde på udenrigspolitisk plan imellem landene, og det er det, som USAs nye præsident har gjort til en fremtrædende del af sin udenrigspolitik, ikke alene i ord, men også i gerning, idet overholdelse af menneskerettighederne stilles som en betingelse for, at u-landshjælp bevilges. Dette har vist sig at have gunstig indflydelse i mange u-lande, men har naturligvis også givet anledning til en del kritik ude og hjemme.

Kristeligt folkepartis forespørgsel går på, hvilken betydning Beogradmødet har for menneskerettighedsspørgsmålet i de kommunistiske lande. Jeg synes, at det er vigtigt i det hele taget at efterlyse, hvor langt vi er kommet med hensyn til overholdelse af menneskerettighederne i samtlige verdens lande. Jeg mener, at spørgsmålet faktisk også bør stilles til de rige industrilande, ikke bare til diktaturstater og fattige u-lande. Jeg synes, at hr. Gert Petersen havde ret i, at der er mange andre lande, hvor menneskerettighederne ikke overholdes.

Når man efterlyser Beogradmødets betydning, så er det rimeligt at se tilbage på Helsingforsmødet og Helsingforsaftalen, som man tilsyneladende var glad for og ventede sig meget af. Den gav vel umiddelbart visse resultater, men siden hen så mange skuffelser, at præsident Carter fandt anledning til en kritik af østlandenes manglende lyst til at efterleve Helsingforsaftalens ord om fri bevægelighed over grænserne og fri udveksling af informationer.

USSR har kaldt dette for en utidig indblanding i et andet lands indre forhold, men mener vi danske også det? Det kan ikke være ønskeligt, at andre lande stiltiende er vidne til, at lande, østlige lande eller hvilke som helst andre lande for så vidt, giver afvigere så slette forhold, at de fængsler dem eller indlægger dem på psykiatriske afdelinger, forhindrer dem i frit at udøve deres kunst, sletter deres indfødsret, hindrer dem i at emigrere m. v.

Der er mange, der mener, at man ikke skal tie, deriblandt præsident Carter. Det er ikke, fordi jeg er specielt begejstret for ham, men jeg synes ikke, man skal klandre ham, når han kommer med noget, som er rigtigt. I mange lande er der da også dannet menneskerettighedsgrupper, som i skrift og tale sø-

ger at gøre deres indflydelse gældende. Det er jo sagt heroppefra mange gange, at Sovjet også føler sig berørt af udtalelser fra udlandet.

Jeg mener, det er uhyre vigtigt, at vi ikke tier, at vi giver vores mening til kende. Bedst ville det naturligvis være, at mange lande og mange mennesker udtalte sig imod krænkelse af menneskerettighederne, og dér mener jeg selvfølgelig at FN har en kæmpestor opgave. Det er også naturligt, at man sætter stor lid til et internationalt møde som den lige overståede Beogradkonference, hvis formodede resultater vi nu har hørt minister Lise Østergaard gøre rede for.

Vi har også hørt, at ministeren er blevet kritiseret af ordføreren for forespørgerne for at virke uengageret og fra anden side for at have givet det udseende af, at der sker fremskridt, selv om de er små og lader vente længe på sig. Men det er jo almindelig tradition i alt internationalt arbejde og samarbejde. Personlig synes jeg, at ministerens svar var en redegørelse for, hvad der er sket forud for og på Beogradmødet, mindre en vurdering af Beogradmødets betydning for menneskerettighedsspørgsmålet i de kommunistiske lande. Det var en redegørelse, det var ikke et politisk debatoplæg.

Skal man domme efter det skriftlige referat, som vi har modtaget, af Beogradkonferencen, så mener jeg at kunne sige sikkert, at betydningen har været minimal eller lig nul. Jeg synes egentlig, at det ville være mere nyttigt, om vi her kunne få en forhandling om, hvad vi fra dansk side kan gøre for at fremme udviklingen, ikke alene i de østlige lande, men i samtlige lande, i retning af at give menneskelig frihed og værdige vilkår for den enkelte.

Hr. Kjelgaard var inde på, at man fra konservativ side i Europarådet ville stille et forslag, og det har jeg ikke hørt om før. Jeg har i min tale her skrevet, om ikke det ville være gunstigt, hvis man fra Europas side gjorde alvor af Lomékonventionen, som giver handelspræferencer til 52 tidligere europæiske kolonier, at man dér indføjede et krav om, at der skal arbejdes for menneskerettighedernes opfyldelse i de pågældende lande.

Jeg efterlyser, at vi fra dansk side både i FN og i andre internationale organisationer, ILO og UNESCO, virker for, at man igen og